

Riksdagens förvaltningsutskott

Ärende: Sakkunnigyttrande av Svenska Finlands folkting gällande regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om prioritering av elektronisk delgivning i myndighetsverksamhet, RP 124/2025 rd

Hänv: Förvaltningsutskottets begäran om skriftligt sakkunnigyttrande inför utskottets möte 12.11.2025

Svenska Finlands folkting tackar riksdagens förvaltningsutskott för möjligheten att lämna ett sakkunnigyttrande om regeringens proposition. Folktinget tar i enlighet med sitt lagstadgade uppdrag (lag om Svenska Finlands folkting 1331/2003) ställning till frågor som har betydelse för den svenskspråkiga befolkningens språkliga rättigheter.

Propositionen innehåller förslag till lagstiftning om prioritering av elektronisk delgivning i myndigheternas verksamhet. Syftet är att myndigheternas delgivningar i första hand ska sändas elektroniskt till de personer som har möjlighet att ta emot elektronisk delgivning. Samtidigt måste det säkerställas att det finns alternativa service- och kommunikationskanaler för dem som inte kan använda elektroniska tjänster.

Språkliga rättigheter

I propositionen konstateras att språket i de egentliga elektroniska delgivningarna och användningsspråket i tjänsten Suomi.fi-meddelanden har en stor betydelse för tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna. Språket har också en särskild betydelse i den information om tjänsten som ges till användaren när ett konto för Suomi.fi-meddelanden öppnas. Tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna är relaterat till säkerställandet av personens rättsskydd.

I propositionen föreslås dock inga bestämmelser som uttryckligen gäller språkliga rättigheter. Detta motiveras med att en separat bestämmelse om tillämpningen av språklagen inte behövs, eftersom kraven i språklagen är tillämpliga också utan en separat hänvisning.

Folktinget omfattar inte denna bedömning gällande behovet av en språkbestämmelse i lagstiftningen. En språkbestämmelse synliggör myndigheternas skyldighet att förverkliga språkliga rättigheter och underlättar tillämpningen av bestämmelserna. En sådan bestämmelse stöder därmed en effektiv tillämpning av lagstiftningen när det gäller säkerställandet av de språkliga rättigheterna.

Folktinget har också under beredningen av den aktuella lagstiftningen framhållit behovet av en språkbestämmelse, bland annat med hänvisning till forskningsresultaten i Språkbarometern 2024. Enligt dessa var finsk- och svenskspråkiga respondenter i tvåspråkiga kommuner allmänt taget nöjda med statliga elektroniska tjänster, men resultaten visade att var femte svenskspråkig respondent hade erfarit att statliga elektroniska tjänster inte fungerar bra på svenska. (justitieministeriets publikationer 2025:8)

Riksdagens grundlagsutskott har med avseende på nationalspråken konstaterat att de förpliktelser som följer av språklagen måste beaktas när nya digitala tjänster och system skapas (GrUB 5/2022 rd, 5 punkten). I den hänvisning till grundlagsutskottets betänkande som ingår i propositionen ingår inte denna skrivning.

Med hänvisning till detta understryker Folktinget fortsättningsvis behovet av en språkbestämmelse i lagstiftningen om prioritering av elektronisk delgivning i myndighetsverksamhet. Folktinget föreslår därtill att förvaltningsutskottet skriver in i betänkandet att de förpliktelser som följer av språklagen måste beaktas när nya digitala tjänster och system skapas (GrUB 5/2022 rd, 5 punkten).

Förutsättningar för tillgodoseendet av språkliga rättigheter

Enligt propositionen försämrar de föreslagna ändringarna inte formellt medborgarnas språkliga rättigheter. Om utbudet i tjänsten Suomi.fi-meddelanden ändå är bristfälligt på olika språk kan detta de facto försämma tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna. Det här är fallet om exempelvis informationen på svenska om de förändringar som propositionen förorsakar inte finns att tillgå i samma utsträckning som på finska. Det kan i så fall få konsekvenser för tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna och eventuellt även för rättsskyddet.

Folktinget hänvisar till grundlagens bestämmelser i 17 § 2 mom., som utöver den formella likabehandlingen av nationalspråken finska och svenska förutsätter att också den faktiska jämlikheten mellan den finsk- och svenskspråkiga befolkningen tryggas.

Folktinget konstaterar att det inte vore godtagbart om informationen på svenska i tjänsten Suomi.fi-meddelanden är bristfällig i förhållande till den finskspråkiga informationen, eftersom myndigheterna ska trygga även den faktiska jämlikheten mellan den finsk- och svenskspråkiga befolkningen.

I propositionen anges vidare att det ska finnas tillgång till alternativa service- och kommunikationskanaler för de personer som inte kan använda elektroniska tjänster.

Folktinget hänvisar till att det även framöver kommer att finnas personer som inte har digital kompetens eller som i övrigt saknar möjligheter att använda elektroniska tjänster. Var och en har rätt att välja om kommunikationen med myndigheterna sker via elektroniska tjänster eller via alternativa service- och kommunikationskanaler. Det är angeläget att alternativa service- och kommunikationskanaler erbjuds jämlikt på finska och svenska i enlighet med språklagstiftningen och principerna för god förvaltning.

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata tillhandahåller lagstadgad medborgarrådgivning, och Folktinget konstaterar att myndigheten ska kunna erbjuda både muntlig och skriftlig service även på svenska utan extra dröjsmål. Exempel på detta är telefonrådgivning samt chattfunktioner, som enligt Språkbarometern 2024 ofta inte fungerar tillfredsställande på svenska.

Enligt propositionen kan det även antas att en del av de nya användarna behöver digitalt stöd för att kunna ta i bruk och lära sig använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Detta innebär att den faktiska tillgången på digitalt stöd på olika språk är viktig för tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna. Det är dock enligt propositionen möjligt att tillgången på digitalt stöd som olika aktörer ger i praktiken finns till och med i avsevärt mindre utsträckning på svenska än på finska, vilket kan leda till att enskilda personers möjligheter att använda tjänsten på svenska försämras.

Folktinget konstaterar att svenskspråkiga personers möjligheter att använda elektroniska tjänster inte får riskeras till följd av ett otillräckligt utbud av digitalt stöd på svenska. Eftersom digitalt stöd kan vara en förutsättning för vissa personers möjligheter att använda elektroniska tjänster vore det viktigt att genom lagstiftningen fastställa att Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata har skyldighet att tillhandahålla digitalt stöd i vid bemärkelse. Myndigheten bör även ha skyldighet att ansvara för att det finns ett tillräckligt antal aktörer som tillhandahåller digitalt stöd på svenska.

Ytterligare understryker Folktinget att det med tanke på propositionens betydelse för förverkligandet av de språkliga rättigheterna är betydelsefullt att riksdagens grundlagsutskott kommer att lämna ett utlåtande om propositionen till förvaltningsutskottet.

Folktinget ser det som viktigt att förvaltningsutskottet i sitt betänkande tar ställning till hur de förslagna bestämmelserna säkerställer förverkligandet av de grundläggande språkliga rättigheterna med utgångspunkt i att dessa rättigheter ska tillgodoses även i praktiken. Folktinget föreslår att även grundlagsutskottet i sitt utlåtande till förvaltningsutskottet särskilt tar ställning till detta.

Helsingfors den 11 november 2025

SVENSKA FINLANDS FOLKTING

Christina Gestrin
folktingssekreterare

Kristina Beijar
sakkunnig i förvaltningsärenden